

Deze fraaie, robuuste abeel aan de Pascalweg is inmiddels verdwenen. Dat was totaal onnodig. Ook de struiken op de achtergrond zijn gerooid

Van de nieuwe aanplant in het in renovatie zijnde Spinozapark is een deel alweer dood

HOE HET GROENE HART UIT LOMBARDIEN VERDWEEN

Spinozapark verwoest na twee renovatiefasen

Grenzend aan de drukke Spinozaweg fungeerde het vroegere Spinozapark als een soort groene long. Twee fasen van de 'totale vernieuwing' later resteert er weinig meer dan een verwoest plantsoen. Een totale afknapper, die ook nog eens 10 miljoen euro heeft gekost. Desondanks blijven de ontwerpers van het Spinozapark en het dagelijks bestuur halsstarrig geloven dat dit terrein als het groene hart van Lombardijen fungeert en 'substantieel bijdraagt aan meer groen en open water in de wijk'.

Door Isolde van Overbeek

Wat was er mis met het Spinozapark, 'het groene hart van Lombardijen'? Waarom moest het park per se worden 'opgeknapt'? Want dat 'opknappen' is een totale afknapper geworden. Van een park is nauwelijks sprake meer. Wat rest is een kale, steriele grasvlakte, met hier en daar een boom. Van de bomen die zijn overgebleven – er werden 96 stuks gekapt – en de nieuw aangeplante sprietjes is echter een groot deel verpieterd. De heer De Visser, omwonende, telde van de zomer 32 dode bomen.

Ondanks het verzet van bewoners en stichting De Bomenridders ging het dagelijks bestuur blindelings zijn gang. Portefeuillehouder Wouter Boonzaaijer was doof voor de bezwaren. De Bomenridders dienden, evenals 28 omwonenden, medio oktober 2009 een zienswijze in tegen de aanvraag voor het rooien van 69 bomen. Ook sprak de stichting in bij een vergadering van de commissie Ruimtelijke Ontwikkeling, Volkshuisvesting en Beheer op 10 november 2009. Het mocht niet baten. Alle argumenten tegen de onnodige bomensloop werden van tafel geveegd. De kap van 62 bomen en 3.630 m2 bosplantsoen kon doorgaan. Slechts 7 moerascipressen waren de dans ontsprongen.

Waarom moest het Spinozapark zo nodig worden vernieuwd? Net zoals de ruim opgezette zuidelijke tuinsteden, die volgens voormalig voorzitter van de deelgemeente IJsselmonde Marco Rook na 40 jaar aan vernieuwing toe waren, was ook het Spinozapark

'feitelijk aan het einde van zijn levensduur en daardoor aan vervanging toe'. Samen met de woningcorporaties werden herstructureringsplannen gemaakt. Het park aan de Pascal- en Spinozaweg speelt een belangrijke rol in het 'Masterplan Lombardijen'. Dit groene hart is ooit aangelegd als dé ontmoetingsplek in de wijk, staat in de Programmarekening 2009 van de deelgemeente te lezen. "Tegenwoordig wordt het vooral gebruikt als doorgangsroute. Daarom krijgt het park een grondige metamorfose. Naast een plek voor rust en ontspanning wordt het een park waar van alles te beleven is." Tegelijkertijd moest er – vanwege de 'wateropgave' - extra ruimte gecreëerd worden om water te bergen, zodat de bewoners droge voeten houden.

Groene goud

Landschapsarchitect Peter Verkade werd aangetrokken om het inrichtingsplan vorm te geven. Dat oude bomen in het Spinozapark gekoesterd zouden worden, stond voor hem vast. "Bestaande bomen met een toekomst zijn ons groene goud," zegt de landschapsarchitect in de Nieuwsbrief Lombardijen van mei 2008. De deelgemeente IJsselmonde geeft daarnaast hoog op over het betrekken van de bewoners bij de inrichting van het park. Organisatie B-Motion en De Ontwerpers 'begeleiden' bewoners bij het 'buurtparticipatieproject' 'Spinozapark, ons park'. Het bestuur geeft in 3 jaar tijd zeker 385 duizend euro uit aan communicatie en deelname. Geregeld verschijnen jubelende stukjes op de wekelijkse deelgemeentepagina in De Havenloods dat het park zo prachtig wordt en de samenwerking met buurtgenoten fantastisch verloopt.

Een week voor de hoorzitting (1 maart 2010) zijn de 62 bomen in het Spinozapark allemaal gerooid, evenals 3.630 m2 bosplantsoen

Toch zijn er ook bewoners die kritiek hebben op de plannen. Maar zij krijgen tijdens een informatiebijeenkomst eind oktober 2009 nauwelijks gelegenheid hun zegje te doen. Van de circa 20 aanwezigen bestaat zeker de helft uit projectleiders, beleidsmedewerkers en andere ambtenaren van de (deel)gemeente. Zij zijn zeer ingenomen met het ontwerp en bezigen woorden als 'mooi object van beton', 'spelaanleiding', 'heel veel sierwaarde', 'vormtaal' en 'kunstzinnige ontmoetingsplek'. Het groene hart van Lombardijen zal in een soort van pretpark transformeren met een jongerenhangplek, een jeu-de-boulesbaan, speeltoestellen, zitelementen van betonbanden, een voetbalkooi, een panna-court en een betonnen skatevoorziening. Een oudere dame is boos dat er geen plekje voor ouderen is, zoals een theehuis. Daar was wel over gesproken. Volgens de landschapsarchitect is een dergelijke uitspanning 'niet haalbaar'. "Daar heb je een exploitant voor nodig en die is niet te vinden," aldus Peter Verkade. De skateplek stuit ook op verzet. "Daar was twee jaar geleden helemaal geen sprake van," zegt een man geërgerd. "Er zou een horecagelegenheid komen." De Bomenridders merken op dat de landschapsarchitect in verschillende nieuwsbrieven heeft verkondigd dat er zo veel mogelijk bestaande bomen behouden blijven en dat het nieuwe ontwerp respectvol omgaat met het bestaande karakter van het park. Hoe verhouden deze beloften zich met de kapaanvraag voor 69 bomen? "IJsselmonde is groen genoeg," reageert een vrouw. "Er komen 300 bomen terug," beweert een man. Na afloop vertelt een bewoner van de Spinozaweg dat heel veel mensen niet weten dat er zo veel bomen in het Spinozapark gekapt zullen worden. De Bomenridders stellen een brief op om bewoners te informeren.

De renovatie van het Spinozapark start officieel op zaterdag 19 december 2009 'op feestelijke wijze'. Volgens De Bomenridders valt er helemaal niets te vieren. Zij maken bezwaar tegen de verleende vergunning voor het kappen van 62 bomen en 3.630 m2 bosplantsoen. Bomen opofferen voor meer ruimte voor water is een kortzichtige en achterhaalde benadering. Groenstructuren hebben namelijk een belangrijke microklimatologische waarde door

de combinatie van schaduw, luwte en verdamping. Ook nemen bomen veel water op. Zo verdampt een volwassen exemplaar gedurende het groeiseizoen 400 tot 800 liter water per kubieke meter kroonprojectie. Door de sterke verdamping en dus de verminderde waterafvoer kan wateroverlast lokaal verminderd of vermeden worden.

De hoorzitting vindt plaats op 1 maart 2010, maar de bomen liggen al om. De voorzitter van de bezwaarschriftencommissie is laaiend als hij dat hoort. "Zijn de bomen gekapt?" vraagt hij aan de beleidsmedewerkster van de deelgemeente IJsselmonde, die dat bevestigt. "Ik voel me hier nu voor tjoempie zitten," zegt de voorzitter. "Ik kan die bomen niet terugplaatsen. Juridisch gezien mocht er gekapt worden, maar is dat netjes, richting bewoners?" De beleidsmaakster maakt daar bezwaar tegen. "We zaten onder tijdsdruk. Enerzijds praktisch, anderzijds richting de natuur: 1 maart is een soort heilige datum. Bij voorkeur kappen we voor 1 maart." De commissie vindt dat er 83 in plaats van 43 bomen herplant moeten worden.

Waterberging

Voor de uitvoering van fase 2 gaan er nog eens 28 volwassen, gezonde bomen aan in het Spinoza'park'. Stichting De Bomenridders maakt opnieuw bezwaar, samen met nog enkele omwonenden. Ook vraagt de stichting een voorlopige voorziening aan om een debacle zoals in 2010 te voorkomen. Meerdere bewoners zijn het volkomen met De Bomenridders eens: "Bomenkap is totaal onnodig en zinloos. Men moet het bestaande park opknappen: paden vernieuwen, het groen beperkt opnieuw inrichten, wellicht het areaal voor waterberging vergroten, een pannakooi voor de jeugd bij de skatebaan erbij, en men is klaar!" Maar mevrouw Vogelaar, projectmanager bij de gemeente Rotterdam, houdt stug vol dat het Spinozapark als het groene hart van Lombardijen fungeert. "Het park draagt substantieel bij aan meer groen en open water in de wijk," beweert zij zonder blikken of blozen tijdens de hoorzitting. De gerooide bomen zouden aan het einde van hun levensfase zijn, van matige kwaliteit of te groot om te verplanten. En wat hun waterbergende vermogen betreft: "Bomen nemen inderdaad water op, maar dat is een langzaam proces. Alleen open water in de vorm van een singel of sloot kan extra water snel opnemen," meent de gemeenteambtenaar. De bezwaren van stichting De Bomenridders en drie bewoners krijgen respectievelijk het predicaat 'ongegrond' en 'niet-ontvankelijk'.

Deze zomer, een half jaar nadat de werkzaamheden voor fase 2 van start gingen, maakt het Spinozapark een troosteloze indruk. Er zijn nieuwe bomen geplant, de beruchte 'sprieten' die dunner zijn dan de steunpalen waar ze tussen staan. Van deze jonge aanplant is een deel dood. Maar ook volwassen bomen, die gespaard bleven voor de kettingzaag, staan te kwarren. De heer De Visser, een bewoner die de teloorgang van het Spinozapark met lede ogen gadesloeg, telt in juli 32 dode exemplaren. Hij filosofeert over de mogelijke oorzaken. "In een groot deel van het park is de grond vermengd met, volgens mij, 2.500 m3 klapzand, dit zou naar mijn oordeel zout bevat kunnen hebben." De Bomenridders denken dat al dat af- en aanrijden met grote bulldozers en ander zwaar materieel

de bodem heeft verdicht. Met alle ellendige gevolgen voor de bomen van dien. Een bewoonster wil weten of er wel een bodemonderzoek is uitgevoerd. Zij belt landschapsarchitect Peter Verkade op, die haar meedeelt dat hij zich niet in de ondergrond heeft verdiept. Als een locatie ernstig te kampen heeft met wateroverlast, is een studie naar de opbouw van de ondergrond echter onontbeerlijk. Maar iedereen houdt zich van de domme: het dagelijks bestuur, Gemeentewerken en de landschapsarchitect.

Beluchtingsmachine

Uiteindelijk heeft de gemeente Rotterdam een bodemonderzoek laten uitvoeren door Mol Agrocom-Boonman Groentechniek uit Oude Tonge. Het onderzoeksbureau heeft voorgesteld om met een beluchtingsmachine zuurstof in de bodem te brengen door de grond tot een diepte van 30 cm te schudden. Ook is het nodig om drainage aan te leggen. Dit laatste had van meet af aan moeten gebeuren, maar werd in eerste instantie te duur geacht.

Het oorspronkelijke Spinozapark is vernacheld en vernield, daar komt het op neer. Er zijn 96 bomen gekapt. Als de bomen aan de Catullusweg, staande op het deel dat bij het Spinozapark zal worden gevoegd, daarbij worden opgeteld, komt het aantal gesneefde bomen op 107. Vogels hebben hier niets meer te zoeken, want er zijn amper schuil- en nestelmogelijkheden. Ook egels lopen verloren in dit

onherbergzame gebied: struiken om onder te schuilen of naar voedsel te zoeken, ontbreken nagenoeg. De locatie is alles behalve groen gebleven of groener geworden en van droge voeten is ook geen sprake.

Het Huurdersplatform Lombardijen tekent in april 2008 beroep aan tegen de verleende vrijstelling en bouwvergunning voor het tijdelijk plaatsen van een bibliotheek in het Spinozapark voor een termijn van drie jaar. Voor dit tijdelijke gebouw moeten 4 gezonde bomen sneven. De rechter is echter van mening dat het dagelijks bestuur van de deelgemeente IJsselmonde zorgvuldig te werk is gegaan. "Maatschappelijk belang weegt niet ten onrechte voor verweerder zwaarder dan de tijdelijke aantasting van de belangen van omwonenden." Het beroep wordt ongegrond verklaard (LJN: BH3162).

Er moest per se een waterberging komen, maar men had beter die bomen kunnen laten staan, want het is nog steeds een drassige weide. Een onderzoek naar de bodemopbouw was ook op zijn plaats geweest. De totale kosten van fase 1 en 2, geraamd op € 10.000.000,- (oftewel tien miljoen euro), zullen zeer waarschijnlijk een stuk hoger uitvallen. De zogenoemde 'opknappbeurt' van het Spinoza'park' is een grote afknapper gebleken.

Waarom moesten deze fraaie smalbladige essen op de hoek van de Pascalweg en Spinozaweg verdwijnen? Want nu rest slechts een kale vlakte. De bomen hoefden helemaal niet weg voor meer water. Idem voor de smalbladige essen aan andere kant van het gemeal. Totaal zinloos en onnodig, deze bomensloop.